

NOVUM

Muzeum Jindřichohradecka

březen 2017

AFRIKA HRAVÁ

Čtvrteční odpoledne 30. března zprostředkuje všem zájemcům z Jindřichova Hradce a okolí malou exkurzi do Afriky, neboť v letošním roce bude v rámci výstavního cyklu „Kdo si hraje, nezlobí“ představena zajímavá kolekce afrických hraček ze sbírky Národního muzea, Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur. Cílem výstavy je představit soubor cenných artefaktů pocházejících ze subsaharské Afriky. Tyto předměty poskytují nejen působivý estetický zážitek, nýbrž představují rovněž nedílnou součást tradiční africké kultury a dokumentují způsob každodenního života. Výstava je zaměřena především na dětského návštěvníka a proto hlavní část výstavy tvoří předměty spojené s dětským světem (hračky).

Hračky jsou většinou vyrobeny rodinnými příslušníky nebo samotnými dětmi ze snadno dostupných materiálů (dřevo, kosti, zbytky látek). Africké hračky se nevyznačují sofistikovanými technologickými postupy a ovládnutím, ale velkou fantasií a zdánlivou jednoduchostí. Autoři do hraček vtělili vlastní kreativitu a vynalézavost. Odpadkové materiály např. obaly od plechovek či plasty se proměňují pod rukama tvůrců ve zvířata a mýtické postavy.

Přechod z „bezstarostného“ dětství do dospělosti je v tradičních afrických společnostech spojen s řadou přechodových rituálů, jejichž součástí je i vystoupení masek, které jsou na výstavě rovněž prezentovány. Používání a zhotovování masek není rozšířeno po celé Africe. Je omezeno pouze na subsaharskou Afriku, avšak i zde nalezneme celou řadu etnik, která masky nevyrobí. Nejhojněji se masek používá v pobřežním pásu od Senegalu na severu až po Angolu na jihu. V oblasti východní Afriky (Tanzanie, Mosambik, Keňa) používají masky především příslušníci kmenů Sukumu, Makonde a Wayao. Nejoblíbenějším materiálem pro výrobu masek je dřevo, které je vybíráno vždy jen z určitého stromu podle místní tradice. Získání dřeva na výrobu masek je doprovázeno mnoha rituály, jejichž průběh se u jednotlivých kmenů značně liší. Základní materiál, z kterého je maska vyrobena, bývá často doplněn ještě dalšími přírodními materiály: kůží, peřím, zvířecími zuby, mušlemi, korálky či rafiovými vlákny. Výstavu doplní také působivé fotografie předního českého parazitologa a vedoucího humanitární organizace Veterináři bez hranic MVDr. Davida Modrého.

V průběhu roku budou organizovány workshopy a přednáškové cykly seznamující nejenom s africkou kulturou, ale i s činností humanitárních organizací jako jsou například Veterináři bez hranic.

Výstava bude k vidění v Muzeu Jindřichohradecka od 31. března do 30. prosince 2017 a slavnostní vernisáž se uskuteční ve čtvrtek 30. března v 16.00 hodin ve výstavním sále „Ve Svatojánské“ ve Štítného ulici za účasti nejenom kurátorky africké sbírky PhDr. Jany Jirouškové, ale také MVDr. Davida Modrého.

Jana Jiroušková - Alexandra Zvonařová

NOVINKY Z MUZEJNÍ KNIHOVNY

Již tradičně přinášíme v březnu, který je celostátně vyhlašován jako měsíc čtenářů, informace o dění v muzejní knihovně v uplynulém roce.

Muzejní knihovnu navštívilo 115 registrovaných návštěvníků, kteří vykonali celkem 341 návštěvu a studovali 942 klasické dokumenty. Naši badatelé hojně používali on-line katalog knihovny, kde během 837 vstupů položili 6 136 dotazů. Také počet uživatelů digitální knihovny Muzea Jindřichohradecka se stále zvyšuje. V letošním roce uplyne 15 let od doby, kdy muzeum v roce 2002 započalo proces digitalizace dokumentů. V loňském roce jsme poskytli Jihočeské vědecké knihovně digitální kopii Ohlasu od Nežárky a týdeníku Štítný a zpětně získali kopii Jihočeské pravdy a některých dalších jihočeských periodik. Pro digitalizační pracoviště Jihočeského kraje pak obě instituce společně připravili jindřichohradecký týdeník Štít (1973-1992). Těšit se tak můžeme na přístup do digitálních kopií zmíněných titulů včetně plnotextového vyhledávání v nich. Další 42 tisky jsou přístupny v digitální knihovně MANUSCRIPTORIUM.

Exkurze v badatelně pro dějepisný seminář místního gymnázia

Fondy knihovny byly prezentovány též na výstavách. V loňském roce to byla výstava *Velká válka*, připravená jako druhá část cyklu výstav s podtitulem *Život v Jindřichově Hradci na stránkách týdeníku Ohlas od Nežárky*. V Městském muzeu v Týně nad Vltavou byla reprizována naše výstava *Obrázky z pouti*, v Litomyšli v Ateliéru restaurování papíru, knižní vazby a dokumentů byla instalována výstava *Fauna bájná i skutečná v mědirytinách Antonia Tempesty*. Až do června byla na Fakultě managementu VŠE v Jindřichově Hradci přístupna výstava *Život studentský není vojenský* se souborem dokumentů k osobnosti J. J. Švece z naší knihovny. Pro jubilejní 20. týden knihoven v prvním říjnovém týdnu jsme připravili dvoudenní přednáškový cyklus **BRAŇTE KNIHU! Digitalizace a restaurování knih v muzeu**. V nových akvizicích vynikají dvě bibliofily - cyklus třiceti kreseb Vlastislava Hofmana věnovaný F. M. Dostojevskému z roku 1917 a číslovaný výtisk Nerudových *Ballad a romancí* s 10 lepty A. J. Alexe z roku 1920. Významně byl obohacen též fond jindřichohradeckých tisků. Muzeum Jindřichohradecka zadalo v roce 2016 k restaurování rozsáhlý soubor jindřichohradeckých a starých tisků. Cenná je například latinská kniha hodiniek *Liber horarum* tištěná v roce 1502 v Norimberku pro pražské arcibiskupství s celostránkovým dřevorezem patronů České země.

A co připravuje muzejní knihovna na letošní rok? Hlavní pozornost bude soustředěna k 220. výročí založení jindřichohradecké Landfrasovy tiskárny. Výstava *Nebekliče od Landfrasů – knižní bestsellery 19. století* bude otevřena v rámci TOP týdne našeho města na přelomu července a srpna. Koncem září pak připravujeme dvoudenní odbornou konferenci *Knižní kultura 19. století*, která volně naváže na konferenci *Tiskárny a tisky 19. století* konanou v roce 1997.

Štěpánka Běhalová

RELIÉFNÍ KOMOROVÝ KACHEL S ANDÍLKEM

Zanedlouho tomu budou čtyři roky, kdy bylo Muzeum Jindřichohradecka pověřeno majitelem domu čp. 515 na Horním náměstí ve Slavonicích provedením předstihového záchranného archeologického výzkumu. Jeho rozsah byl původně plánován na dobu trvání jednoho měsíce. Díky řadě zajímavých a především neočekávaných nálezů prováděli zaměstnanci muzea sondáž v objektu až do konce července 2013, odborný dozor zde pokračuje i nadále.

Postupně se podařilo prokázat, že objekt prošel během několika staletí řadou stavebních úprav. Původně se jednalo o dva klasické „úzké“ gotické kamenné domy na dvou samostatných parcelách. Objekty byly vystavěny v polovině 14. století, avšak nejpozději v polovině 15. století byl objekt přestavěn na spojených parcelách na honosný dům „průjezdový“. Další etapa stavebních úprav nastává v průběhu 16. století, kdy je dům moderně renesančně upraven, včetně vytvoření větších světlejších místností. K dalším přestavbám dochází v období baroka a posléze v druhé polovině 20. století. Jednotlivá období dokládají nálezy fragmentů keramiky, objevené během odkrytí celkem pěti archeologických sond.

Každé z výše popisovaných historických období bylo v domě čp. 515 zastoupeno poměrně početným souborem fragmentů užitkové kuchyňské a stolní keramiky, včetně keramiky technické, převážně kachlů. Řada z nich byla představena v Muzeu Jindřichohradecka v roce 2015 na výstavě „Umění mistrů kamnářů“. Z uvedeného objektu získalo muzeum v loňském roce do archeologických sbírek další zajímavý kachel, objevený dělníky Stavební huti Slavonice na jaře 2016 v zásypu podlah během přestavby jedné z původních renesančních částí domu.

Jedná se o komorový reliéfní kachel okrové barvy o rozměrech 24,5 x 22 cm, a výšce 5 cm. Jeho především pravá strana má z technologického důvodu oštípaný okraj. Motiv patří do kategorie tzv. putti: zachycující malé dítětko, respektive amoretta. Jedná se o oblíbený dekorativní prvek v období pozdní renesance, baroka, rokoka a průběhu 19. století. Centrální motiv kachle představuje dětskou hlavu andílka s jasně patrnými očima, vlasy a vyduťtými tvářemi. Pod hlavou jsou symbolicky vyobrazena křídla. Hlava je umístěna v kruhovém, drobnými motivy zdobeném medailonu tvořeném páskou. Po obvodu čelní reliéfní strany jsou větší rostlinné motivy lístků a květů.

Neméně zajímavý je i revers kachle. Vnitřní prostory výhřevné plochy nesou velice dobře patrné otisky textilie, hrnčičí vtlačoval hlinu do formy za použití hrubého plátna. Značnou sílu vmačkávání hlíny lze odhadnout podle hloubky dobře patrných otisků prstů, kterých lze napočítat nejméně třináct. Otisky jsou tak zřetelné, že na nich lze místy rozpoznat dokonce i daktyloskopické stopy drobných linií bříšek prstů, patřících pro nás bezejmennému hrnčiči z konce 16. či počátku 17. století. Na reversu kachle je patrný také novodobý zásah do hliněné hmoty, která byla částečně vlasečnicově naprasklá, a z tohoto důvodu zafixovaná pomocí tkaniny a sádry.

Tento komorový reliéfní kachel reprezentuje vrcholné období života v pozdně renesančních až raně barokních Slavonicích, města, které svou krásou patří k architektonickým klenotům jihu Čech. Během roku 2017 vám jej Muzeum Jindřichohradecka představí ve svém konferenčním sále na některé z tématických výstav.

Vladislav Burian

Z p r á v y

**Expozice Muzea Jindřichohradecka jsou od 7. 1 do 31. 3. uzavřeny.
NOVÁ SEZÓNA ZAČÍNÁ 1. DUBNA 2017.**

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost po celý rok v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

* * *

V pondělí 13. března 2017 od 19.00 hodin se koná setkání Spolku přátel starého Jindřichova Hradce s přednáškou Mgr. Libora Svobody, Ph.D., **CHARTA 77 V JIŽNÍCH ČECHÁCH**. Konferenční sál muzea ve Štítného ulici. Vstup volný.

* * *

První vernisáž v sezóně pořádá Muzeum Jindřichohradecka již **ve čtvrtek 30. března od 16.00 hodin**. Na programu je slavnostní otevření výstavy **AFRIKA HRAVÁ** ve výstavním sále "Ve Svatojánské". Na vernisáži vystoupí rytmický soubor Hakuna Matata. Výstava potrvá do 30. prosince 2017.

* * *

Klub historie letectví, město Jindřichův Hradec a Muzeum Jindřichohradecka Vás srdečně zvou na besedu s generálem letectva Emilem Bočkem s názvem **BYL JSEM NEJMLADŠÍM ČS. STÍHACÍM PILOTEM V RAF**. Vzpomínky veterána 2. světové války, čs. stíhacího pilota 310. čs. stíhací perutě RAF zazní v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici **v pátek 31. března 2017 v 18.00 hodin**. Akce je pořádána pod záštitou starosty města Ing. Stanislava Mrvky. Vstup volný.

* * *

Po únorovém setkání Spolku přátel starého J. Hradce se začaly vybírat členské příspěvky a členům spolku jsou rozdávány Vlastivědné sborníky Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska 28 a Výroční zprávy za rok 2016. Výše příspěvku se nemění – zůstává stále ve výši 60 Kč za člena. **OD BŘEZNOVÉHO SETKÁNÍ SPOLKU SE ZAČÍNÁJÍ PRODÁVAT VSTUPENKY NA ZÁJEZDY.** Do Rakouska se jede v sobotu 22. dubna a po Čechách v sobotu 10. června. Pokud nebudete moci zaplatit své příspěvky na setkání spolku, je možno je uhradit v Muzeu Jindřichohradecka ve Štítného ul. v kanceláři č. 226 u P. Míchalové v pondělí a středu od 9.00 do 11.00 hodin nebo jindy po telefonické domluvě na tel. 728 976 004 nebo na e-mailové adrese michalova@mjh.cz.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Pikal

Výkonný redaktor: Pavla Míchalová

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka,

Telefon: 384 363 660 (pokladna),

Balbínovo náměstí 19/I,

384 363 661 (pracovny),

Ročník XXVI. 3/2017

Registrační značka: MK ČR 11673

www.mjh.cz

Jindřichův Hradec, 377 01

E-mail: muzeum@mjh.cz